

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:16

יציאת השבת: 16:19

כ"ב כסלו תשע"ז

גיליון מס' 294

שאלת אביך ויגידך

שאלות ותשובות על הפרשה

עונג שבת

יריבות בין אחים

יעקב ועשו, החלו להתקוטט ביניהם עוד כשהיו ברחם אמם! בזמן הלידה הם רבו על זכות הבכורה ובמשך כל ילדותם לא הפסיקו להתחרות זה בזה, על תשומת ליבו של יצחק. היריבות ביניהם הלכה והתגברה, ככל שהתקרבו למועד ההכרעה על הזכות להנהיג את העם היהודי.

התורה מתארת בפנינו אירוע מרכזי שהתרחש בין השניים: **יעקב בישל תבשיל של עדשים. ועשו בא מהשדה עייף. ויאמר עשו: 'הלעיטני נא מעט מן האדום האדום הזה, כי עייף אנוכי'.** ויאמר יעקב: **'מכירה כיום את בכורתך לי'.** ויאמר עשו: **'הנה אנוכי הולך למות, ולמה זה לי בכורה?'.** ויאמר יעקב: **'הישבעה לי כיום!'. וישבע לו, וימכור את בכורתו ליעקב. ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים, ויאכל, וישת, ויקם, וילך, ויבז עשו את הבכורה.** נראה שיעקב ניצל באופן לא הוגן את הרעב של אחיו, על מנת לקחת ממנו את הבכורה אך הדברים אינם כה פשוטים. למען האמת לא היה פה כל ניצול, משום שעשו לא רצה מלכתחילה את הבכורה. הבכורה הקנתה לבעליה עושר רוחני- מופשט ללא הטבות חומריות, מהסוג שעניין את עשו. כתוספת לזכויות המיוחדות שהיו לכל בכור, המעמד תבע גם להתנהג באופן נאצל במיוחד ולהוות דוגמא ומופת לאחרים. עשו חיפש לעצמו חיים קלים; הוא בהחלט לא היה זקוק לעוד תחומי אחריות ש'ישבו' לו הכתפיים! לכן התורה מספרת 'ויבז עשו את הבכורה'. אך מצד שני, אם עשו באמת הלך למות מרעב, הרי שעפ"י ההלכה העסקה בטלה, היות והאדם אינו מחויב להסכים שנעשו תחת לחץ ואיומים של חיים או מוות.

התשובה מסתתרת בפסוקים עצמם: **"ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים."** דבר ראשון נתן יעקב לעשו לחם, על מנת להשקיט את הרעב הראשוני ולהוציאו ממצב של סכנה קיומית. ורק אז נתן לו את נזיד העדשים ובכך שעשו קיבל את התבשיל ואכל ממנו, הוא למעשה "חתם" על העסקה בלי לחץ.

אש התורה/הרב שרגא סימונס

1. **מדוע מדגישה התורה "אברהם הוליד את יצחק" הרי נאמר יצחק בן אברהם? (כ"ה, י"ט רש"י)**
כיוון שהיו ליצני הדור אומרים ששרה נתעברה מאבימלך שהרי היתה כמה שנים עם אברהם ולא נתעברה.
2. **מה עשה הקב"ה כדי שכולם יעידו שיצחק נולד לשרה מאברהם? (כ"ה, י"ט רש"י)**
ה' טבע קלסטר פניו של יצחק כמו זה של אברהם וכל מי שראה את יצחק הודה מיד שאברהם הוליד את יצחק.
3. **בן כמה היה יצחק כשלקח את רבקה לאישה? (כ"ה, כ' רש"י)**
יצחק היה בן 40 שנה. כשחזרו מהר המוריה היה יצחק בן 37 שנה ובו ביום נתבשרו שנולדה רבקה והמתין לה 3 שנים.
4. **מדוע מזכירים שוב שרבקה היתה בת בתואל ואחות לבן הארמי? (כ"ה, כ' רש"י)**
כדי להגיד שבחה שהיתה בת רשע ואחותו של רשע והמקום שבו גדלה היה מקום אנשי רשע ולא למדה ממעשיהם.
5. **מה למדים מכך שה' נעתר לתפילתו של יצחק ופקד את רבקה? (כ"ה, כ"א רש"י)**
כשיצחק ורבקה התפללו, כל אחד עמד בזווית אחרת להתפלל וה' ענה לתפילת יצחק, מפני שאין דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע.
6. **מדוע הלכה רבקה לדרוש את ה' כשהתרוצצו הבנים בקרבה? (כ"ה, כ"ב רש"י)**
רבותינו דרשו שכאשר רבקה היתה עוברת ליד בית מדרשם של שם ועבר יעקב היה מפרכס לצאת וכשעברה על פתח עובדי אלילים עשו היה מפרכס לצאת, לכן הלכה לשאול בבית מדרשו של שם מדוע זה כך.
7. **אצל רבקה נאמר "והנה תומים בבטנה", מדוע חסרה האות א' מהמילה תאומים? (כ"ה, כ"ד רש"י)**
חסרה האות א' בתורה מפני שאחד מהם צדיק ואחד רשע, ואילו אצל תמר נאמר שילדה תאומים בכתיב מלא מפני ששני בניה היו צדיקים.
8. **מדוע נקראו עשו ויעקב בשמות אלו? (כ"ה, כ"ה-כ"ו רש"י)**
עשו- שכבר במעי אמו צמחו שערותיו כאילו בן הרבה שנים, לכן נקרא עשו מהמשמעות של נעשה כבר ונגמר. יעקב- שאחז בעקבו של עשו לעכב אותו כדי שהוא יצא ראשון, והוא נולד אחרי עשו כשהוא אווז בעקבו.
9. **מה למדים על עשו מהמילה אדמוני? (כ"ה, כ"ה רש"י)**
למדים מכך שזה סימן שהוא יהיה שופך דמים.
10. **מאיזה גיל ניכר היה ההבדל בין יעקב לעשו במעשיהם ומניין למדים זאת? (כ"ה, כ"ז רש"י)**

כוח רצון

בזמנו של משה רבינו חי מלך גדול שמלך על ערים רבות. שמע המלך על האיש משה ורצה לראותו. למחרת שלח המלך צייר אומן לצייר את משה רבינו כדי שיוכל לראות את דמותו. הלך הצייר סמוך למחנה ישראל, צייר את דמותו של משה, חזר אל המלך והראה לו את ציורו.

לקח המלך את תמונתו של משה, הראה אותה לחכמיו הבקיאיים בתורת הפרצוף ושאלם: "הסתכלו על דמותו של האיש, מה אתם רואים בו? מהן תכונותיו?"

הסתכלו החכמים על התמונה ואמרו: "האיש הזה הוא רוצח, נואף, שקרן, ערמומי ועוד כהנה וכהנה".

נדהם המלך, "הרי ידוע ומפורסם מהן מעלותיו של משה, כמה עניו ורודף שלום הוא, כיצד אמרו החכמים כך עליו?" מלמל לעצמו.

חשב המלך שכנראה הצייר טעה בזיהויו של משה והלך בעצמו לראותו. כשהגיע סמוך למחנה ישראל ראה שזהו אכן אותה הדמות שציירה.

פנה המלך אל משה רבינו ושאלו: "כבודו, חכמי ראו את תמונת דיוקןך ואמרו שאתה גנב ושקרן, נואף ורוצח. אך כולם יודעים מי אתה, כמה אתה ההפך הגמור, אולי תוכל להסביר לי זאת?"

ענה לו משה: "חכמך צדקו, בטבע שלי אני כך, אבל בכוח צלם האלוקים שבי, בכח התורה שעמלתי בה, הפכתי את הטבע שלי."

מגאוותן הפכתי לעניו, מנואף הפכתי לפה המדבר עם השכינה" ('תפארת ישראל', קידושין)

האדם נברא בצלם אלוקים, יש בו כוחות אדירים, הוא יכול להפוך עולמות, לשנות את הטבע, לשנות את עצמו.

לכל אדם יש טבעים מקולקלים, אך עם רצון ושאיפה לתיקון, עם מוסר ודרך ארץ, עם לימוד והכוונה אדם יכול לשדרג את המידות המקולקלות למידות מבורכות המשפיעות עליו ועל הכלל.

פעמים שאדם נופל לבורות עמוקים, טבעיו סוחפים אותו והוא צולל מטה. להתגבר על הטבע העצמי שלך, על התאוות שלך אלו משימות לא פשוטות, הרי הן חלק ממך.

אך עם אמונה בעצמך, בכח האלוקי הטמון בך, תוכל ואפילו במעט למתק את מידותיך ולהפוך אותן אט אט מהרסניות לבונות. גם טבעו של משה היה מקולקל והרסני אך בכח התורה שלמד, האמונה בבורא ועבודה עצמית רבה הפך לאדם היחיד שדיבר עם בורא עולם פנים אל פנים.

גם אתה הקטן יכול להפוך את תאוותיך לאוצרות נפלאים, את יצרן לאבנים טובות, בהן תוכל לבנות את עצמך ואת העולם הסובב אותך.

אל תכניס את עצמך לייאוש, למחשבות שליליות ופריקת עול. נתב עצמך בנתיב הנכון, נתיב אשר יוביל אותך תמיד מעלה...

חיזוק יומי

יצחק הלך וישב בנחל גרר רחוק מן העיר.

16. **כיצד קרא יצחק לבארות שחפר? (כ"ו, כ'-כ"ג)**

הבאר הראשונה - עשק, כי נתעשקו עימו רועי גרר.

הבאר השנייה - שיטנה, גם עליה רבו.

הבאר השלישית - רחובות, שעליה לא רבו ולא היתה מחלוקת.

17. **מדוע באו אבימלך ופיכול שר צבאו אל יצחק לאחר הגעתו לבאר שבע? (כ"ו, כ"ח)**

כדי לכרות עימו ברית. כי ראו שה' עימו והוא מצליח בכל דרכיו.

18. **כיצד קרא יצחק לבאר הרביעית שחפרו עבדיו? (כ"ו, ל"ג)**

קרא לה שבעה, ולכן קראו לעיר באר שבע.

19. **מדוע כהו עיניו של יצחק מלראות? (כ"ז, א' רש"י)**

מפני העשן שהיו נשותיו של עשו מקטירות קטורת לעבודה זרה. והמדרש אומר, שבשעת העקידה בכו המלאכים ודמעותיהם ירדו לתוך עיניו ומאז נחלשה ראייתו עד שנתעורר.

20. **מה היתה תגובת עשו כשנודע לו שיעקב גנב לו את הברכה? (כ"ז, מ"א)**

הוא כעס ואמר בליבו: יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי, שלא רצה לצער את אביו.

כשהיו קטנים לא היה ניכר הבדל במעשיהם אך משגדלו ונהיו בני 13 שנה יעקב פרש לבתי מדרשות ועשו פרש לעבודת אלילים, למדים זאת מהמילים "ויגדלו הנערים".

11. **מדוע אהב יצחק את עשו? (כ"ה, כ"ח רש"י)**

כי ציד בפיו, עשו היה מרמה את אביו ושואלו: אבא, כיצד מעשרים את המלח ואת התבן? ויצחק היה סבור שעשו מדקדק במצוות.

12. **מדוע בישל יעקב עדשים? (כ"ה, ל', רש"י)**

כי זה היה היום שבו נפטר סבו אברהם ולכן בישל עדשים לאבל, וה' לקח את אברהם כדי שלא יראה את עשו נכדו יוצא לתרבות רעה, כדי שימות בשיבה טובה.

13. **תמורת מה מכר עשו את הבכורה ליעקב? (כ"ה, ל"ד)**

תמורת נזיד עדשים שנתן לו יעקב לאכול.

14. **מדוע קנאו הפלישתים ביצחק? (כ"ו, י"ב)**

מפני שה' ברך אותו והיה עשיר, שאותה שנה היתה שנה קשה-שהיה רעב, וליצחק היתה ברכה שהארץ הצמיחה לו תבואה רבה ונעשה עשיר.

15. **לאן הלך יצחק לאחר שאבימלך גרש אותו? (כ"ו, י"ז)**

חלימוד בעלון מוקדש

נועה בת מזל לרפואה שלמה ומהירה

יצחק שמואל בן מרים שמירה והצלחה בכל